

2 Programma Woonplaats Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

Zeeland heeft een unieke ligging tussen water en land. Dit maakt Zeeland tot een bijzondere plek om te wonen, te werken en te recreëren. Onze delta zorgt voor rijkdom en vormt onze leefomgeving. Het programma Woonplaats Zeeland richt zich op het behoud en het versterken van onze leefomgeving. We zorgen voor voldoende ruimte en mogelijkheden om te wonen, werken en recreëren. Daarnaast vraagt het Rijk een bijdrage van Zeeland aan de landelijke doelen, zoals bijvoorbeeld voor de energievoorziening. Dat zorgt soms voor spanningen. We moeten ons steeds afvragen welke ontwikkelingen gewenst zijn en in Zeeland passen. Waar kunnen woningen, bedrijven, recreatieactiviteiten en infrastructuur hun plaats vinden, en waar niet? Wat zijn de effecten op milieu, landschap en leefbaarheid op korte en langere termijn? Aan dit soort vragen en opgaven werken we in het programma Woonplaats Zeeland en dit doen we niet alleen. We werken hierbij samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen.

De doelen en de ambities voor de lange termijn staan in de Zeeuwse Omgevingsvisie. Dit vormt samen met het Milieuprogramma het belangrijkste beleidskader van het programma Woonplaats Zeeland.

Speerpunten

Omschrijving (toelichting)

De speerpunten voor de verschillende deelprogramma's van Woonplaats Zeeland zijn:

Milieu

- Permanente verbetering van luchtkwaliteit.
- Beperken van uitbreiding van de geluidsproductie.
- Het beperken van risico's bij de opslag, productie, bewerking en het transport van gevaarlijke stoffen is essentieel.
- Zeer zorgwekkende stoffen/PFAS.
- Uitvoering geven aan het plan van aanpak Robuuste RUD.

Omgevingswet en ruimtelijke ordening

- Evalueren en optimaliseren interbestuurlijke samenwerking onder de Omgevingswet.
- Optimaliseren van de informatie van de provincie in het Omgevingsloket.
- Maken en vaststellen van bestuurlijke afspraken met het Rijk over ruimtelijke opgaven (NOVEX).

Wonen en bedrijventerreinen

- Realiseren ambities en doelen Woonagenda en Woondeal met gemeenten, Rijk en marktpartijen.
- Met gemeenten werken aan voldoende ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen en verduurzamen van bestaande bedrijventerreinen.

Recreatie en Toerisme

- Opleveren nieuw afwegingskader logiesaccommodaties.
- Stimuleren van een divers vrijetijdsaanbod voor spreiding van toerisme in ruimte en tijd conform Bestemming Zeeland 2030.

- Uitvoering toeristische promotie volgens de toeristische marketingstrategie Bestemming Zeeland 2030.
- Innovatie en verduurzaming van de vrijetijdssector door het 'Aanjaagprogramma Innovatie'.
- Doorontwikkeling data en kennis over de vrijetijdssector en dit breed delen met overheden, ondernemers, inwoners en volksvertegenwoordigers.

Beleidskader

Omschrijving (toelichting)

- [Zeeuwse Omgevingsvisie](#)
- [Omgevingsverordening Zeeland](#)
- [Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Zeeland 2016](#)
- [Milieuprogramma 2023-2027](#)
- [VTH Programma Schoon, gezond en veilig Zeeland \(operationeel beleid Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving\) 2021](#)
- [Woondeal 2023 en Zeeuwse woonagenda](#)
- [Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030](#)

Reguliere taken

Omschrijving (toelichting)

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven en activiteiten, waarvoor de Provincie bevoegd gezag is en taken die daarmee samenhangen.
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de DCMR.
- Interbestuurlijk toezicht Omgevingsrecht.
- Nazorg gesloten stortplaatsen.
- Coördinatie uitvoering VTH taken binnen Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen.
- Toezicht op huisvesting statushouders.

Toerisme en recreatie: bestemming in balans

Omschrijving (toelichting)

Belang vrijetijdssector in Zeeland: topsector voor voorzieningenniveau en werkgelegenheid

De vrijetijdssector is belangrijk voor Zeeland. Zeeland scoort hoog in de tevredenheid van gasten. De sector draagt bij aan het in stand houden van het voorzieningenniveau en infrastructuur. Zo maken gasten en inwoners volop gebruik van het toeristisch aanbod en routes voor wandelen en fietsen.

De totale bestedingen in Zeeland voor verblijf en dagbezoek bedragen circa € 3,9 miljard per jaar. De directe werkgelegenheid omvat 18.000 banen. Daarmee is de sector economisch de vijfde sector in Zeeland. Aandachtspunt in deze context is dat de vrijetijdssector met een personeelstekort kampt.

Zeeuwse vrijetijdssector verandert continu en complexiteit van vraagstukken is groot

De draagkracht van de omgeving van recreatie staat in sommige gebieden aan de kust onder druk. Daarom vraagt de balans tussen toerisme en recreatie, omgeving en samenleving structureel aandacht. Ook de vrijetijdssector moet mee in transitie als: stikstofreductie, klimaatadaptatie, energietransitie, afvalreductie, biodiversiteit en de zoetwateropgave.

Door toerisme meer te spreiden verlagen we de druk op natuur en landschap. Er is zowel voor inwoners als bezoekers behoefte aan meer recreatieruimte bijvoorbeeld om te wandelen en fietsen. Groei in verblijfseenheden is echter niet langer vanzelfsprekend. Dit vraagt om nieuwe verdienmodellen voor de vrijetijdssector en aandacht voor gastvrijheid en beleving. Een breder aanbod van vrijetijdsvoorzieningen, zoals route-infrastructuur, bevordert de spreiding van toerisme. Dit verbetert de leefbaarheid voor onze inwoners.

Deze complexiteit vereist kennis en vaardigheden om daarop in te spelen. Dit faciliteren we door een nieuwe meerjarige subsidie tot en met 2027 aan Economische Impuls Zeeland voor een nieuw 'Aanjaagprogramma Innovatie'. We ondersteunen ook het Kenniscentrum Kusttoerisme in een nieuwe Zeeuwse Kennisagenda 2025-2027.

Doelstellingen Bestemming Zeeland 2030:

De ambitie van Bestemming Zeeland 2030 voor een vrijetijdssector die in balans met de samenleving en omgeving bloeit is in de Omgevingsvisie Zeeland opgenomen in drie doelstellingen:

1. Inwoner en gast beleven Zeeland in alle seizoenen optimaal door het diverse aanbod in de verschillende regio's en Zeeuwse steden.
2. Een toekomstbestendige en duurzame vrijetijdssector.
3. Het vergroten van de positieve bijdrage van de vrijetijdssector aan de omgeving en de samenleving.

Met onze Zeeuwse partners werken we aan de uitvoering van de actieagenda Bestemming Zeeland 2030.

Omgevingswet en Ruimtelijke Ordening**Omschrijving (toelichting)**

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Het doel van de wet is dat het voor initiatiefnemers makkelijker wordt om een omgevingsvergunning aan te vragen en dat het eenvoudiger wordt om na te gaan wat er op een bepaalde plek mag.

Om dit te bereiken is het belangrijk dat de overheden goed samenwerken en dat alle informatie over de fysieke leefomgeving in het digitale Omgevingsloket staat. Via dit Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers een vergunningaanvraag indienen of melding doen. Ook kunnen burgers op de kaart zien welke regels er gelden op een locatie.

Ruimtelijke ordening

Het Rijk geeft een belangrijke rol aan de provincies bij de ruimtelijke inpassing van nationale belangen in de regio. We werken aan een ruimtelijk arrangement. Hierin staan de ruimtelijke keuzes die nodig zijn om regionale en nationale doelen te behalen. We stemmen dit met het Rijk af en maken afspraken over uitvoering en investeringsbeslissingen. Deze bestuurlijke afspraken tussen Rijk en Provincie worden in 2025 vastgelegd. Voor het NOVEX-gebied North Sea Port District stellen we samen met het Rijk en betrokken gemeenten een investerings- en uitvoeringsagenda op. In beide trajecten gaat het om afspraken over belangrijke zaken zoals de ruimtelijke gevolgen van de energietransitie, de inrichting van het landelijk gebied, wonen en mobiliteit.

Maatschappelijk effect Omgevingswet en ruimtelijke ordening

De Provincie draagt bij aan een nieuwe manier van samenwerken tussen overheden onderling en tussen overheden en het netwerk. Het doel is een gezonde, veilige leefomgeving en het doelmatig

gebruik van de beschikbare ruimte. Hierdoor wordt bijvoorbeeld ook een bijdrage geleverd aan het versterken van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Wonen

Omschrijving (toelichting)

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

De Zeeuwse Woondeal en de Zeeuwse Woonagenda vormen de gezamenlijke uitvoeringsagenda voor Rijk, Provincie en gemeenten voor nieuwbouw en voor het verbeteren van de bestaande woningvoorraad. De opgave is aanzienlijk en verschilt per regio. Dit wordt in beeld gebracht in het Kwalitatief Woononderzoek 2024. De opgaven in de Zeeuwse Woonagenda en Woondeal pakken we samen met gemeenten, corporaties en marktpartijen aan. De Provincie ondersteunt dit met de inzet van een aantal subsidieregelingen. Dit zijn:

- Subsidie voor hergebruik van leegstaande panden voor wonen.
- Ondersteuning voor flexibele woonvormen.
- Leningen voor woningverduurzaming.
- Subsidie voor gebiedsgerichte projecten.
- Subsidies voor voorbereiding van woningbouwplannen.
- Cofinanciering voor aanvragen van rijkssubsidies.

Met de subsidie voor hergebruik van leegstaande panden gaan we de leegstand in commercieel en maatschappelijk vastgoed tegen. Door gebiedsgerichte projecten versnellen we de bouw van woningen en verbeteren we de ruimtelijke kwaliteit in de bebouwde omgeving. Om de voorbereiding van woningbouwplannen te versnellen ondersteunen we gemeenten bij de tijdelijke inhuur van deskundigheid.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Beter benutten van regionale bedrijventerreinen

Omschrijving (toelichting)

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven. De Provincie stelt hiervoor regelmatig een behoefteprognose voor bedrijventerreinen op. Deze vormt de basis voor de regionale bedrijventerreinenprogrammering van de gemeenten. We zetten ons met de gemeenten in voor het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. In samenwerking met Impuls Zeeland en met steun van de Rijksoverheid werken we aan een meerjarig programma voor de verduurzaming van bedrijventerreinen. De Provincie ondersteunt de gemeenten hierbij met twee subsidieregelingen voor het opstellen en uitvoeren van plannen voor de kwaliteitsverbetering en de verduurzaming van bedrijventerreinen.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Milieu

Omschrijving (toelichting)

In 2025 is verder gewerkt aan het beschermen en versterken van de kwaliteit van de Zeeuwse leefomgeving. In samenwerking met gemeenten, omgevingsdiensten, het Rijk en maatschappelijke partners is invulling gegeven aan de uitvoering van het Milieuprogramma 2023-2027. Daarbij hebben we gezorgd voor een goed balans tussen milieubescherming, economische ontwikkelingen en maatschappelijke belangen, in lijn met de Zeeuwse Omgevingsvisie.

Maatschappelijk effect

In 2030 is de milieukwaliteit van de fysieke leefomgeving beschermd en versterkt.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies

Door een jaarlijkse ronde van aanpassingen en verbeteringen blijven de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn zowel de Zeeuwse Omgevingsvisie als de Omgevingsverordening Zeeland geactualiseerd. Op 12 december is de actualisatie vastgesteld door PS.

Acties

Ruimtelijke Arrangement en NOVEX

Het nationale programma NOVEX is bedoeld om nationale belangen in de regio ruimtelijk in te passen. In 2025 maken Rijk en regio bestuurlijke afspraken over ruimtelijke ontwikkelingen in heel Zeeland. Er is bijzondere aandacht voor ontwikkelingen in het grensoverschrijdende NOVEX-gebied North Sea Port District (NSPD). De afspraken tussen Rijk en Provincie leggen we vast in een Ruimtelijk Arrangement en in een Uitvoerings- en Investeringsagenda voor het North Sea Port District.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Op 2 juni 2025 is het eerste Ruimtelijk Arrangement Zeeland vastgesteld en ondertekend door de minister van VRO namens het Rijk en Gedeputeerde Van der Velde namens de regio.

Regiodeal NSPD Aantrekkelijke Leefomgeving

De projecten uit de regiodeal verbeteren de leefomgeving en versterken de brede welvaart in Borsele, Terneuzen en Vlissingen. Wij ondersteunen de uitvoering van deze regiodeal.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De projecten Spuikom, Kanaalarm Terneuzen, Hart van Sluiskil en groenstructuurplannen zijn in uitvoering door respectievelijk de gemeenten Vlissingen, Terneuzen en Borsele (zoals afgesproken in de regiodeal).

Omgevingsvisie en en Regionale Samenwerking

De Zeeuwse Omgevingsvisie beschrijft de langetermijnvisie voor Zeeland voor alle aspecten van de omgeving waar de Provincie een rol speelt. Om de doelen uit de visie te bereiken zetten we instrumenten in zoals de omgevingsverordening. Om visie en verordening actueel te houden passen we deze jaarlijks aan (A en B-lijst procedure). De regionale samenwerking met gemeenten draagt bij aan de vertaling van de provinciale regels naar gemeentelijke plannen en vergunningen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In april en juni 2025 is de Actualisatie Agenda 2025 besproken en vastgesteld door PS. De onderwerpen in de actualisatieagenda zijn uitgewerkt in tekstvoorstellen die ter inzage zijn gelegd. Alle zienswijzen zijn beantwoord en op 12 december hebben PS de wijziging van de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland vastgesteld. Van de vaststelling is formeel en via het team regionale samenwerking kennis gegeven aan Zeeuwse gemeenten.

WIZ Law Delta

De uitvoering van het pakket Wind in de Zeilen volgen we nauwgezet. Een van de onderdelen uit dit pakket is de realisatie van een justitieel complex bij Vlissingen. Naast een extra beveiligde gevangenis zal ook een rechtbank deel uitmaken van het complex. Evenals een ondersteunende faciliteit voor transport. Dit complex wordt gebouwd in een nog te realiseren stadslandgoed. Rijk en regio werken samen om dit complex te realiseren. Met name Rijk en gemeente Vlissingen zijn verantwoordelijk voor de totstandkoming.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Over de voortgang van het project wordt 2 keer per jaar verslag gedaan met een voortgangsrapportage. In 2025 zijn de werkzaamheden voor de ontsluitingswegen voor het JCV zijn gestart. Van belang voor één van de ontsluitingsroutes is dat deze wordt gecombineerd met een dijkverzwaringsopgave die is opgenomen op de nieuwste agenda van het hoogwater beschermingsprogramma (HWBP). Hiermee wordt werk met werk gemaakt. Dit jaar is ook duidelijk geworden dat het complex kan rekenen op stroomaansluiting.

North Seaport District NOVEX

In het North Sea Port District werken we aan een balans tussen een toekomstbestendige havenontwikkeling en de leefbaarheid van het gebied. We nemen een actieve regierol gericht op de goede samenwerking met alle partners in het gebied. We stellen met alle partners een uitvoerings- en investeringsagenda op en werken aan de realisatie van de acties en de projecten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In april 2025 is de Uitvoeringsagenda voor het NOVEX gebied North Sea Port District afgerond. Op de Vlaams-Nederlandse Top van 1 april 2025 ondertekenden de Vlaamse Overheid, het Nederlandse Rijk, North Sea Port en de BGTS-besturen de Strategische Nota voor het North Sea Port District (NSPD). Daarmee bevestigden de betrokken partijen hun engagement om de grensoverstijgende samenwerking binnen North Sea Port District te versterken en de afstemming en gezamenlijke aansturing van projecten verder te structureren.

Om deze ambitie te realiseren is een versterking van de bestaande governance vereist. Hiervoor is een analyse uitgevoerd naar de werking en samenhang van de bestaande governance- en samenwerkingsstructuren binnen het NSPD. Op basis van deze analyse, het besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2025 en de besluiten van de Algemene Vergadering van de BGTS NSPD van 3 december 2025 wordt een ambtelijke nota voorbereid voor besluitvorming op de eerste NSPD-tafel van 3 maart 2026.

In 2025 is tevens de Gebiedsbiografie North Sea Port District afgerond. De gebiedsbiografie beschrijft de geschiedenis, landschapsontwikkeling en landgebruik in zowel het Vlaamse als het Nederlandse deel van het District.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen

We zorgen voor voldoende ruimte voor havenontwikkeling en regionale bedrijventerreinen, terwijl we rekening houden met de omgeving. We zetten in op goed ruimtegebruik, verbetering van de kwaliteit en de duurzaamheid van bedrijventerreinen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is de Omgevingsverordening op een aantal punten aangepast (onder andere regionale bedrijventerreinen en kleinschalig plus bedrijventerreinen). Ook zijn we gestart met de voorbereiding van een programma Ruimte voor Economie, waarin aandacht is voor de toekomstige vraag naar ruimte op regionale bedrijventerreinen en voor havenontwikkeling.

Acties

Impuls Bedrijventerreinen

Investeringsbudget impuls bedrijventerreinen. Hiermee subsidiëren we de voorbereiding en uitvoering van projecten voor verduurzaming en het goed inrichten van bedrijventerreinen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is er een openstelling geweest van de subsidieregelingen Toekomstbestendige Bedrijventerreinen - Planvorming en Toekomstbestendige Bedrijventerreinen - Fysieke Maatregelen. In het kader van de regeling Planvorming is aan één project in Hulst subsidie gegeven. In het kader van de regeling Fysieke Maatregelen zijn geen aanvragen binnengekomen. De subsidieregelingen worden daarom begin 2026 geëvalueerd.

Toekomstige bedrijventerreinen

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor het verduurzamen van bedrijventerreinen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de Zeeuwse ambitie voor CO2-reductie. De Provincie gaat met Impuls Zeeland en VNO-NCW Co-creatie een provinciaal programma voor verduurzaming van de Zeeuwse bedrijventerreinen opstellen. Doel is om tot 2030 37 bedrijventerreinen te verduurzamen

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Impuls Zeeland heeft opdracht gekregen om het programma Zeeuwse Verduurzaming Bedrijventerreinen uit te voeren. Deze richt zich op het versterken van de organisatiegraad op bedrijventerreinen en het maken van een plan van aanpak om het terreinen te verduurzamen. Inmiddels is op 8 bedrijventerreinen in Zeeland gestart met de uitvoering van het programma.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet

De overheden in Zeeland hebben het werken en samenwerken onder de Omgevingswet geëvalueerd. Zo nodig zijn verbeteringen doorgevoerd en afspraken aangepast. De provinciale organisatie is "Omgevingswetbewust".

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Er is een online training gemaakt: "Alles wat jij moet weten over de Omgevingswet". Deze training is toegewezen aan het dynamisch deel van de organisatie. De formatie is uitgebreid. Hierdoor kan de organisatie beter ondersteund worden bij het werken volgens de Omgevingswet. Het gaat dan vooral om de digitaliseringskant.

Zie voor de samenwerkingsafspraken de toelichting onder acties.

Acties

Doorontwikkeling Digitale Stelsel Omgevingswet

Het Omgevingsloket is de website waar mensen makkelijk alle informatie en regels van de overheid kunnen vinden. Hier kunnen ze ook checken of ze een omgevingsvergunning nodig hebben, deze aanvragen of een melding doen. Wij vullen het Omgevingsloket verder met onze regels en beleid. Dit doen we zó dat deze informatie makkelijk terug te vinden is door iedereen.

Het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) is de techniek achter het Omgevingsloket. Het DSO en het Omgevingsloket werken, maar het moet nog beter. Alle overheden werken nu onder de Omgevingswet, maar ze hebben nog behoefte aan deskundige ondersteuning. De Provincie levert via het IPO een financiële bijdrage aan het beheer en de doorontwikkeling van DSO, inclusief de benodigde ondersteuning. Hiervoor zijn in 2023 meerjarige afspraken gemaakt. Deze afspraken lopen door tot en met 2029.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De ontwikkeling van het DSO is een continu proces met 3 fases. Het DSO is nu nog in de eerste fase (een minimaal werkend product). Deze ontwikkeling heeft vertraging opgelopen. Er zal nog doorontwikkeling nodig zijn om in de toekomst te kunnen voldoen aan de verbeterdoelen van de Omgevingswet. Het IPO neemt deel aan interbestuurlijk overleg over de doorontwikkeling. Het IPO oefent druk uit om heldere afspraken te maken over ambitie en doorlooptijd voor de doorontwikkeling. Ook vraagt het IPO aandacht voor een volledige en structurele financiële dekking en voor een werkbare governance. Een interbestuurlijke governance blijft het uitgangspunt.

Wij vullen het Omgevingsloket met omgevingsdocumenten die voldoen aan de standaard van de Omgevingswet. Dat moet ervoor zorgen dat ze goed vindbaar en leesbaar zijn in het loket. In 2025 hebben we de volgende omgevingsdocumenten opgebouwd en gepubliceerd: de actualisatie van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Zeeland, het Regionaal Waterprogramma en een ontwerp van het eerste vrijwillige programma Programma Landelijk Gebied Provincie Zeeland. Er zijn onderzoeken uitgevoerd naar het verbeteren van de structuur van de Omgevingsvisie en naar het opbouwen van een Natura2000-beheerplan volgens de standaard. De resultaten daarvan worden in 2026 geïmplementeerd.

Versterken Samenwerking

De Zeeuwse overheden werken samen binnen het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ). In 2023 hebben we afspraken gemaakt over de onderlinge samenwerking bij het werken onder de Omgevingswet. In 2025 zullen we deze afspraken evalueren en zo nodig aanpassen. Dit doen we samen met andere ketenpartners (RUD/DCMR, gemeenten, waterschap, RWS, Veiligheidsregio en GGD). Daarnaast ondersteunt de Provincie een aantal regio's bij het organiseren van Omgevingstafels.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is een uitgebreide enquête uitgezet onder de Zeeuwse ketenpartners. Hieruit blijkt dat men tevreden is over de samenwerking en er geen urgente behoefte is om de samenwerkingsafspraken te actualiseren of alsnog bestuurlijk vast te laten stellen. Aandachtspuntjes worden opgepikt.

Doelstelling

Toerisme en recreatie: bestemming in balans

We werken aan een optimale beleving voor inwoners en bezoekers. Daarnaast bouwen we aan een toekomstbestendige vrijetijdssector die duurzaam is en positief bijdraagt aan de omgeving en samenleving in Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Bovengenoemde doelen zijn doelen voor de Bestemming Zeeland waar doorlopend aan wordt gewerkt door de acties die staan vermeld bij het onderdeel 'Voortgang acties'. In 2025 is gestart met de herijking van het ambitedocument Bestemming Zeeland 2030 naar een nieuwe strategische agenda Bestemming Zeeland 2035.

Acties

Effecten op leefomgeving betrekken bij recreatieve ontwikkelingen

- We voeren de belangrijkste aanbevelingen uit de evaluatie Kustvisie uit. Dit omvat de realisering van de vijf aandachtsgebieden.
- We adviseren over ruimtelijke plannen en ontwikkelingen.
- We stellen een meerjarige uitvoeringstrategie op voor de verduurzaming van de vrijetijdssector en maken afspraken over de uitvoering daarvan.
- We maken de landelijke "Leidraad Ruimte voor Recreatie en Toerisme" concreet voor Zeeland en nemen deze mee in het traject van het Ruimtelijk Arrangement en de gebiedsaanpak.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. De Regiodeal voor vijf aandachtsgebieden in de kustzone is – op twee na - afgerond en de recreatieve projecten in deze aandachtsgebieden zijn geheel of gedeeltelijk uitgevoerd. Het nog niet afronden van 2 projecten (Domburg/Nehellenia en natuurspad Oranjezon) komt vanwege netcongestie (hotelontwikkeling) en vanwege wijziging van planvorming als gevolg van afstemming met natuurorganisaties.
2. We hebben gemeenten in 56 formele procedure-aanvragen geadviseerd over de mogelijkheden voor diverse ruimtelijke plannen en ontwikkelingen. We betrekken aandachtspunten die hieruit voortkomen bij de ontwikkeling van het 'Zeeuwsbreed Afwegingskader voor logiesaccommodaties'
3. We hebben met Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ), Economische Impuls Zeeland en het Kenniscentrum Kusttoerisme een 'Kerngroep Verduurzaming' opgezet. Met deze kerngroep is een plan van aanpak voor de verduurzaming van de vrijetijdssector opgeleverd. In 2026 werken we dit plan uit in concrete verduurzamingsacties, mede gekoppeld aan de stikstofaanpak.
4. In 2025 zijn stappen gezet voor de uitwerking van de Leidraad Ruimte voor Recreatie, maar de daadwerkelijke concretisering schuift door naar 2026. Wel wordt, in navolging van de speerpunten van de Landelijke Raad Voor Recreatie en Toerisme (LRRT), het belang van de realisering van meer groene recreatieruimte betrokken in Zeeland 2050, Bestemming Zeeland 2035, het Ruimtelijke Arrangement met het Rijk, het programma Landelijk Gebied en de gebiedsaanpak.

Stimuleren spreiden toerisme in tijd en ruimte

We zorgen met gemeenten voor het beheer, onderhoud én de productontwikkeling van het Routenetwerk Zeeland en de aansluiting met de landelijke netwerken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is het Jaarplan Routenetwerk 2026 opgeleverd waarin voor productontwikkeling de kansen voor de ontwikkeling van thematische en belevingsvolle routes zijn opgenomen. Over structureel beheer en onderhoud van routestructuren zijn afspraken gemaakt met de Zeeuwse gemeenten en Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ). Landelijk zijn afspraken gemaakt over provinciale samenwerking op routestructuren.

Zorgen voor een toekomstbestendige sector met vitale bedrijven en ontwikkeling met kwaliteit

- We versterken de vitaliteit van recreatiebedrijven door een subsidie aan Economische Impuls Zeeland voor het 'Aanjaagprogramma Innovatie 2025-2027'. We zorgen voor de aansluiting met de landelijke netwerken.
- We faciliteren de oprichting van een 'Kenniss- en Innovatienetwerk Toerisme'.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. In 2025 heeft Economische Impuls Zeeland de acties voor ondersteuning van recreatieondernemers in innovatie en verduurzaming uitgevoerd, bijvoorbeeld door inspiratie en financiële ondersteuning. Informatie over het programma van Impuls is hier te vinden (link): <https://www.impulszeeland.nl/sectoren-in-zeeland/toerisme>
2. In 2025 zijn de benodigde stappen gezet ter voorbereiding van een Kennis- en Innovatienetwerk Vrijtijdseconomie, wat in 2026 tot een subsidieaanvraag bij Campus Zeeland moet leiden.

Zorgen voor divers aanbod

- We leveren een nieuw afwegingskader logiesaccommodaties dat voldoet aan de aanbevelingen evaluatie Kustvisie.
- We inventariseren welke ontwikkelkansen er zijn voor spreiding van het logies- en vrijetijdsaanbod buiten de kustzone.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. In de wijziging van de Omgevingsvisie en -verordening Zeeland per 1 januari 2026 is een eerste stap gemaakt met een aantal wijzigingen en aanscherpingen in het nieuwe afwegingskader voor logiesaccommodaties. We zijn in de afrondende fase zodat het afwegingskader per 1 januari 2027 in de Omgevingsvisie en -verordening Zeeland kan worden gecompleteerd. Na opname in de Omgevingsverordening monitoren en evalueren we het beleid meerjarig en adviseren waar nodig over bijstelling daarvan.
2. Er wordt vanuit het afwegingskader een voorstel ontwikkeld voor ruimte t.b.v. (kleinschalig) logiesaanbod in gemeenten zonder kustzone in het kader van bestemmingsontwikkeling. Ontwikkelkansen voor overig vrijetijdsaanbod (bijvoorbeeld dag attracties) betrekken we in de uitvoering van de nieuwe strategische agenda Bestemming Zeeland 2035.

Verbreden Zeeuwse identiteit en imago

We zorgen voor de doorontwikkeling van de toeristische marketingstrategie 2026. We dragen bij aan de uitvoering van toeristische marketing binnen de Merk Organisatie Zeeland (MOZ). Hierin houden we rekening met de behoeften van bestaande en toekomstige gasten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De toeristische marketingstrategie 2026 is opgeleverd en is onderdeel van de campagnes voor de Zeelandmarketing 2026. Met de Merkorganisatie Zeeland zijn afspraken gemaakt over het belang van de borging van de toeristische marketing binnen de branding strategie voor Zeeland.

Zorgen dat de meerwaarde van de vrijetijdssector breed bekend is en wordt ervaren

- Met de HZ/Kenniscentrum Kusttoerisme ontwikkelen we de kennis over de impact van de vrijetijdssector verder. We delen dit breed met overheden, ondernemers en inwoners.
- We zorgen voor een goed (technisch) beheer, beschikbaarheid en ontsluiting van alle data rondom de vrijetijdssector.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

1. Voor de Bestemming Zeeland zijn door het Kenniscentrum Kusttoerisme indicatoren ontwikkeld om de impact van recreatie en toerisme (lusten en lasten) meetbaar te maken en beter in beeld te brengen. Deze kennis is regionaal en landelijk gedeeld. We betrekken deze indicatoren in de monitoring van beleids- en doelindicatoren in de provinciale begroting.
2. Met het Kenniscentrum Kusttoerisme zijn afspraken gemaakt over het technische beheer van toeristische data en een goede ontsluiting daarvan. De toeristische cijfers over 2024 zijn eind 2025 breed gedeeld en verspreid. Beheer en ontsluiting van toeristische data optimaliseren we verder in 2026.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland

Het doel voor wonen is om een toekomstbestendige en duurzame woningvoorraad te creëren die voldoet aan de vraag in kwaliteit en kwantiteit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De inzet voor wonen is vertaald in een breed scala van acties, die verder benoemd worden. De inzet op de Woondeal draagt bij aan de verhoogde woningbouwproductie, die in aantal woningen voldoet aan de afgesproken doelen. Het aantal woningen ligt voor op schema, het aandeel betaalbaarheid blijft achter, al zijn de cijfers van 2025 daarvoor nog niet bekend. Ook blijft het aantal flexwoningen achter ten opzichte van de afspraken. De provinciale subsidieregelingen voor herinvulling van leegstaande panden en de gebiedsgerichte aanpak wonen zijn opnieuw vrijwel volledig besteed aan goede projecten, waardoor de realisatie van 447 woningen mogelijk is gemaakt, waarvan het 80% betaalbaar is. De Provincie ondersteunt gemeenten bij de versnelling van woningbouwplannen met de regeling voor flexibele inzet en het versnellingssteam. Hier wordt goed gebruik van gemaakt, al hebben nog niet alle gemeenten deze instrumenten benut. De Provincie heeft een belangrijke rol in het delen van kennis en informatie. Dat heeft geleid tot het afronden van het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland, het verzamelen en beschikbaar maken van monitoringsinformatie en de ondersteuning aan gemeenten bij de invoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting.

Acties

Leegstaande Pandenregeling Investeringsagenda

Met de provinciale regeling Hergebruik Leegstaande Panden (HELP) subsidiëren we projecten die leegstaande panden hergebruiken voor wonen. Bijvoorbeeld kantoren, bankgebouwen, kerken en bedrijfsgebouwen. Het kan gaan om de verandering van een bestaand gebouw. Het kan ook om sloop en nieuwbouw van een vervallen gebouw.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In mei 2025 is de HELP regeling opengesteld met een subsidieplafond van € 1.075.000. Er zijn 29 aanvragen ontvangen, waarvan er 6 projecten konden worden toegekend. Hiermee was het volledige bedrag besteed. Het betrof projecten in de gemeenten Borsele, Hulst, Middelburg en Schouwen Duiveland. Met deze projecten wordt de realisatie van 38 woningen ondersteund, waarvan er 30 in de categorie betaalbaar vallen en 4 middenhuur zijn.

Woonfonds Gebiedsgerichte Aanpak

Met de provinciale regeling gebiedsgerichte aanpak wonen (GAW) verstrekken we subsidie aan projecten in de bebouwde omgeving. Gebouwen en openbare ruimte worden door sloop of herstructurering omgezet in nieuwe woningbouwprojecten. Dit zorgt voor een aantrekkelijker leefomgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

De regeling gebiedsgerichte aanpak wonen (GAW) is in juni 2025 opengesteld. Het subsidieplafond was € 3.053.000,-. Bij de sluiting in oktober waren er 9 projecten ingediend, waarvan 7 projecten een subsidie toegekend hebben gekregen voor een totaal van € 2.994.778. Het betrof projecten in Vogelwaard, Arnemuiden, Ouwerkerk, Hoek, Middelburg, en twee projecten in Goes. Het merendeel van deze projecten zijn transformatieprojecten, waarbij een eerdere bestemming als bedrijventerrein, school- of kantoorlocatie wordt omgezet in een woningbouwproject. Alleen het project in Arnemuiden is een herstructureringsproject, waarin 37 verouderde sociale huurwoningen worden gesloopt. Met deze projecten wordt de bouw van 409 nieuwe woningen mogelijk gemaakt, waarvan 326 in de categorie betaalbaar vallen.

Advies, onderzoek en monitoring wonen

De Provincie doet onderzoek naar de bevolkingsontwikkeling, woonkwaliteit en woonbehoefte onder andere via het kwalitatief woononderzoek. Daarnaast monitoren we de planvoorraad voor woningbouw, de nieuwbouw en de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Deze kennis delen we met de betrokken partijen in de provincie.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Voor het provinciaal ruimtelijk beleid is inzicht nodig in de ontwikkelingen op de woningmarkt en de bevolkingsontwikkelingen. Daarmee is monitoring hiervan een belangrijke taak van de Provincie. Hiervoor worden de ontwikkelingen en trends op het gebied van woningvoorraad, leegstand, nieuwbouw en sloop, woningbouwplannen, plancapaciteit, demografie, vergunningen en voortgang van de Zeeuwse woondeal verzameld en verspreid onder gemeenten. Dit wordt ook gebruikt bij de regionale versnellingstafels van de woondeal. Deze informatie zal in 2026 zoveel mogelijk worden ontsloten met digitale dashboards.

Om de woonbehoefte en kwaliteit van de woningen te bepalen is in 2024 het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ) gestart, in samenwerking met gemeenten, woningcorporaties en zorgpartijen. Het eindrapport van het KWOZ is in het eerste kwartaal van 2025 opgeleverd en aangeboden aan PS.

In het kader van het North Sea Port District is met de Provincie Oost Vlaanderen en de Stad Gent de samenwerking gestart voor het gebruik van grensoverschrijdende data op het gebied van wonen.

Realisatie Woondeal/Woonagenda

In de Woondeal zijn afspraken gemaakt over de versnelling van de nieuwbouw. De Provincie ondersteunt gemeenten en andere betrokken partijen bij deze versnelling. Dit doen we onder andere via kennisontwikkeling, onderzoek, organiseren werkconferenties en ondersteuning bij het aanvragen van Rijkssubsidies. Door gebrek aan personeel en expertise bij de gemeenten lopen woningbouwprojecten soms vertraging op. De Provincie heeft hiervoor een regeling opgesteld om financiële steun te bieden voor de tijdelijke inhuur van capaciteit en externe expertise.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In de Woondeal is afgesproken om tot en met 2030 16500 woningen te bouwen, waarvan 2/3 betaalbaar. Sinds 2022 zijn er in Zeeland t/m 2024 5.975 woningen gerealiseerd. Dat is in aantal boven de planning, maar het aandeel betaalbaarheid is met 47,3% nog onder het doel. De exacte cijfers voor 2025 zijn nog niet beschikbaar, maar de verwachting op basis van de cijfers tot en met november 2025 is dat er in 2025 ca 2000 woningen bijkomen.

Voor de ondersteuning van de Zeeuwse gemeenten in de realisatie van de woondeal heeft de Provincie twee verschillende subsidieregelingen voor de inhuur van tijdelijke capaciteit, namelijk het versnellingsteam en de subsidieregeling flexibele inzet voor versnelling van de Zeeuwse woningbouwopgave. Het versnellingsteam zorgt voor snelle inzet van expertise voor grotere projecten. Hiervoor is een raamcontract met 5 bureaus afgesloten. Het versnellingsteam heeft bij inzet geleverd bij de voorbereiding van 12 projecten in Veere, Middelburg, Schouwen-Duiveland en Terneuzen. Deze projecten zorgen op termijn voor de ontwikkeling van circa 2700 woningen, waaronder het sleutelproject Othene.

De subsidieregeling flexibele inzet is bestemd voor kleinere projecten. Hiermee kon een bijdrage worden geleverd aan de zorgvisie van Veere, meerdere projecten in de gemeente Borsele met samen 87 woningen en de ontwikkeling van het sleutelproject Centrum-Zuid in de gemeente Goes met ten minste 85 woningen.

Versnelling Flexwoningen

We ondersteunen de Zeeuwse gemeenten bij kennisontwikkeling, pilots en projecten voor de realisatie van flexwoningen. Deze woningen zijn bedoeld voor starters, spoedzoekers en tijdelijke huisvesting van buitenlandse werknemers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In de Zeeuwse woondeal is gezamenlijk met de gemeenten en corporaties afgesproken om 795 flexwoningen in te realiseren. Het afgelopen jaar zijn er 104 flexwoningen gerealiseerd, terwijl er nog 477 gepland zijn. Op dit moment heeft de Provincie Zeeland geen actieve aanjaagrol in de realisatie van flexwoningen, maar neemt het wel deel aan het netwerk verplaatsbare woningen, een samenwerking tussen gemeenten, het Rijk, provincies en marktpartijen over de laatste trends en ontwikkelingen op het gebied van flexwoningen. Bovendien is met de subsidieregeling flexibele inzet het afgelopen jaar ook subsidie verleent aan de gemeente Borsele waardoor 2 projecten met in totaal 26 flexwoningen ontwikkeld kunnen worden. Hierdoor heeft de Provincie op dit moment meer een ondersteunende en informatie verstrekende rol.

Cofinanciering Rijksregelingen wonen

Voor de versnelling van woningbouw heeft het Rijk de Woningbouwimpuls en Volkshuisvestingsfonds opgesteld. De Provincie helpt Zeeuwse gemeenten met € 200.000 als het Rijk subsidie toekent. Met deze steun willen we de kans op subsidie van het Rijk vergroten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

Er zijn drie gemeenten in Zeeland die een subsidie toegekend hebben gekregen vanuit één van de twee Rijksregelingen. De uitvoering van de toekenning zal begin 2026 worden gerealiseerd.

Doelstelling

Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt

Via beleid en uitvoering van milieutaken wordt ingezet op het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Uitdaging is om hiermee de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de Provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners. De uitvoerende milieutaken zijn gemandateerd aan de RUD Zeeland en voor de Brzo taken aan de DCMR.

Het Milieuprogramma en het VTH programma dragen bij aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 zijn de milieutaken grotendeels uitgevoerd conform de vastgestelde beleidskaders en begroting. De uitvoering van het Milieuprogramma 2023-2027 is voortgezet. Bij een deel van de beleidskaders en uitvoerende taken via omgevingsdiensten is sprake geweest van vertraging, onder meer als gevolg van prioritering en beschikbare capaciteit. De voortgang hiervan rapporteren we in de jaarlijkse monitoringsrapportage.

Acties

Uitvoeren Milieuprogramma 2023-2027

PS heeft dit Milieuprogramma vastgesteld in februari 2023. Bij het Milieuprogramma hoort een meerjarenplanning voor de acties en een monitoring. In 2025 voeren we de acties uit voor dat jaar. We rapporteren in een aparte monitor over het Milieuprogramma. Deze jaarlijkse monitoringsrapportage wordt in het tweede kwartaal opgeleverd. Elk thema uit het Milieuprogramma heeft eigen doelen en acties. Aan onderstaande acties geven we in 2025 extra aandacht en dragen bij aan het behalen van doelstellingen per thema:

1. Permanente verbetering van de Luchtkwaliteit

Provincie Zeeland heeft, zoals alle deelnemers aan het Schone Lucht Akkoord (SLA), een decentraal uitvoeringsplan SLA opgesteld. In dit plan staan acties en maatregelen genoemd die we inzetten om de luchtkwaliteit te verbeteren.

Belangrijke acties daarin zijn:

- Vermindering van emissies van mobiele werktuigen.
- Vermindering van emissies door verkeer en vervoer.
- Vermindering van emissies veroorzaakt door de industrie door bij het verlenen van vergunningen minimaal Beste beschikbare technieken (BBT) voor te schrijven.
- Uit het SLA het thema participatie: scholenproject fijnstof en metingen door apparatuur van burgers (burgersensormetingen).

Voor het reguleren van emissies voeren de omgevingsdiensten de volgende acties uit:

- Vergunningverlening onderkant range BBT.
- Controlemetingen emissies uit industriële schoorstenen.
- Controle van diffuse emissies en lekverliezen van verontreinigende stoffen.
- Volgen van de feitelijke luchtkwaliteit (monitoring).

2. Geluid

Beperken van uitbreiding van de geluidsproductie. In 2025 maken we een plan van aanpak voor wegverkeerslawaai in opvolging van het actieplan geluid en maken we afspraken met gemeenten over het voorkomen van nieuwe bronnen van laag frequent geluid.

3. Omgevingsveiligheid

Het zoveel mogelijk beperken van risico's die verbonden zijn aan de opslag, productie, bewerking en het transport van gevaarlijke stoffen.

Gelet op de energietransitie en de daarmee gepaard gaande toename van transport en opslag van gevaarlijke stoffen zoals ammoniak voeren we een milieuverkenning uit om zodoende alle belangen (maatschappelijk, economisch en milieutechnisch) te kunnen afwegen tussen enerzijds energietransitie in zijn algemeenheid en anderzijds de concrete invulling hiervan.

4. Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)

Bij nieuwe activiteiten met potentieel (p) ZZS wordt de emissie geminimaliseerd en bij uitbreiding van bestaande activiteiten blijft de emissie op ten hoogste het bestaande vergunde niveau (stand-still). Dat doen we door in te zetten op:

- Vergunningverlening aan de hand van het voorschrijven van BBT en minimalisatie van emissies voor te schrijven.
- Toezicht en handhaving op (geactualiseerde) vergunningen.
- Maatwerkvoorschriften als emissies maximaal toelaatbaar risico overschrijden.
- Vergunningverlening met minimalisatieverplichting, ook voor potentieel ZZS.

Verbeteren van de waterkwaliteit (en bijdragen aan het behalen van de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water) door reguleren indirecte lozingen, dit doen we concreet door de volgende acties in gang te zetten:

- Omgevingsdiensten krijgen de opdracht om op basis van een risicoanalyse de toezichtplannen te optimaliseren
- Vermindering van (p)ZZS in afvalwaterstromen (en dit middels vergunningen voor te schrijven of via toezicht op toe te zien dat het gehalte (p)ZZS in afvalwaterstromen lager wordt).

5. Robuuste RUD

Samen met de andere bevoegde gezagen (gemeenten) uitvoering geven aan het plan-van-aanpak Robuuste RUD. Daarbij worden ook expliciet de aanbevelingen vanuit het IBP-VTH programma meegenomen om het VTH-stelsel als geheel te versterken en robuuster te maken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is uitvoering gegeven aan de acties uit het Milieuprogramma 2023-2027 conform de meerjarenplanning. Op alle thema's zijn stappen gezet en is voortgang geboekt. Een deel van de acties bevindt zich nog in de voorbereidings- of opstartfase en bij enkele onderdelen is sprake geweest van lichte vertraging, onder meer in de uitvoering via omgevingsdiensten en bij complexere trajecten. Deze acties worden voortgezet. De voortgang rapporteren we via de jaarlijkse

monitoringsrapportage, waarin we gedetailleerd toelichting geven.

Trendindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
Aantal overnachtingen toeristische gasten	16 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	15,6 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	Nog geen cijfer bekend (volgt zomer 2026).	Geen streefdoel
Aantal overnachtingen vaste gasten	5,8 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	6,4 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	Nog geen cijfer bekend (volgt zomer 2026).	Geen streefdoel
Draagvlak voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners (Gemeten steun voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners)	Geen vergelijk op provinciaal niveau nog mogelijk. Aan de kust en in het binnenland is het draagvlak verschillend.	Geen vergelijk op provinciaal niveau nog mogelijk. Aan de kust en in het binnenland is het draagvlak verschillend.	Geen vergelijk op provinciaal niveau nog mogelijk. Nieuw onderzoek naar draagvlak bekend begin 2027. Aan de kust en in het binnenland is het draagvlak verschillend.	75%
Tevredenheid over beleving van Zeeland	8,4 (CBS vakantieonderzoek)	8,4 (CBS vakantieonderzoek)	Geen onderzoek uitgevoerd.	Minimaal 8,1 (landelijk gemiddelde)

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
Aantal banen	16.570	17.950	Nog niet bekend.	16.700 (opvang personeelstekort)

Met de komst van een nieuw milieuprogramma (2023-2027) is team milieu de wijze van monitoren, evalueren en rapporteren aan het veranderen en ontwikkelen. De resultaten worden jaarlijks voorgelegd in een apart document.

Doelindicatoren

Omschrijving (toelichting)

Doelindicator	Indicator	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Einddoel
Toeristische bestedingen (verblijfsbezoek)	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	€ 1,13 miljard (aangepast naar HZ data, was CBS data)	€ 800 miljoen (aangepast naar HZ data, was CBS data)	Nog geen cijfers bekend *	Behoud niveau bestedingen
Vrijtijdsactiviteiten (dagbezoek)	De bestedingen gedaan door Nederlanders (incl. Zeeuwen), Belgen en Duitsers tijdens vrijetijdsactiviteiten in Zeeland, langer dan een uur, zonder verblijf.	€ 2,74 miljard	€ 2,6 miljard (aangepast naar HZ data, was CBS data)	Nog geen cijfers bekend *	Behoud niveau bestedingen
Aantal nieuwe woningen	Het aantal nieuwe woningen: in de Zeeuwse woondeal is de afspraak 16.500 woningen te bouwen of toe te voegen tot eind 2030.	2.252	1760 cumulatief 5975	Nog geen cijfers bekend *	16.500 (2030)
Betaalbare woningen	Het aandeel betaalbare woningen: in de Zeeuwse woondeal is de afspraak dat tweederde van de nieuwe woningen in Zeeland betaalbaar is.	47%	46,4	Nog geen cijfers bekend *	66,7% (2030)
Sociale huur	Het aandeel sociale huur: in het kader van de Zeeuwse woondeal is het percentage sociale huurwoningen van de totale bruto toevoeging aan woningen meer dan het huidige	18%	cumulatief 24,3	Nog geen cijfers bekend *	> 22%

	percentage van 22%.				
Ouderenhuisvesting	Het aandeel: Nultredenwoningen Geclusterde woningen Zorggeschikte woningen In de Zeeuwse woondeal zijn afspraken gemaakt over het aantal in 2030 (zie kolom einddoel)	578 203 105	cumulatief 2319 203 122	Nog geen cijfers bekend *	3.340 1.040 975
Gezondheidswinst door vermindering van concentraties luchtvervuilende stoffen.	Daling van concentraties vervuilende stoffen in de lucht in het algemeen, en richting WHO-advieswaarden voor die stoffen waarvoor deze advieswaarden zijn vastgesteld.	De uitstoot van vervuilende stoffen naar de lucht is gedaald. Concentraties van gemeten stoffen op de (Zeeuwse) meetstations in Zeeland laten een dalende trend zien en bovendien wordt aan de (wettelijke) Europese grenswaarden.	Op basis van de tweejaarlijkse voortgangsmeting van het Schone Lucht Akkoord is de prognose richting 2030 dat sprake is gezondheidswinst en het doel behaald kan worden.	De trend van de concentraties van gemeten stoffen op de (Zeeuwse) meetstations is al jaren dalend. In 2025 is er echter een lichte stijging te zien. Wel wordt nog altijd voldaan aan de (wettelijke) Europese grenswaarden	Permanente verbetering van luchtkwaliteit met gezondheidswinst tot gevolg.
Beperken van de uitbreiding van geluidsproductie.	Aantal geluidgeïmplementen vanwege wegverkeerslawaa i.	Om fluctuaties uit te sluiten worden afname berekeningen 5-jaarlijks uitgevoerd. In 2022 zijn huidige geluidsbelastingkaarten gemaakt. In 2023 is gestart om de benodigde data voor het vaststellen van de GPP's (geluidproductieplafonds) in beeld te brengen	Om fluctuaties uit te sluiten worden afname berekeningen 5-jaarlijks uitgevoerd. In 2022 zijn huidige geluidsbelastingkaarten gemaakt. In 2024 is gestart om de benodigde data voor het vaststellen van de GPP's (geluidproductieplafonds) in beeld te brengen	Om fluctuaties uit te sluiten worden afname berekeningen 5-jaarlijks uitgevoerd. In 2022 zijn huidige geluidsbelastingkaarten gemaakt. In 2024 is gestart om de benodigde data voor het vaststellen van de GPP's (geluidproductieplafonds) in beeld te brengen	In 2027 tenminste gelijk t.o.v. 2022, streven naar afname met 10%.
Het zoveel mogelijk beperken van risico's die verbonden zijn aan de opslag, productie, bewerking en het transport van gevaarlijke stoffen.	Aantal ongevallen met gevaarlijke stoffen met effecten buiten de inrichting.	De gegevens over 2023 worden door het Ministerie van I&W openbaar gemaakt in de Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2023. Dit zal in het najaar van 2024 zijn.	0	0	Er zijn geen ongevallen met gevaarlijke stoffen met effecten buiten de inrichting geweest.
Voorkomen van (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in het milieu.	Totaal vergunde emissies van pZZS en ZZS per bedrijf met bestaande emissies.	De inventarisatie van VRP's bij Seveso-bedrijven loopt nog; bij 10 van de 19 bedrijven is het plan afgerond.	In 2024 is een nieuwe inventarisatie gestart.	In 2025 is gewerkt aan het inzichtelijk maken van de voortgang. Hierover rapporteren we via de milieu monitor.	Voorkomen van nieuwe (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in het milieu en verminderen van bestaande emissies.
CO2 uitstoot bij bedrijven in Zeeland is met 55% afgenomen in 2030 ten opzichte van 1990	CO2 uitstoot van bedrijven	De CO2 uitstoot vanuit bedrijven in 2023 is 5% lager dan in 2022. Dit percentage is vergelijkbaar met de afname voor heel Nederland.	De CO2 uitstoot van de Zeeuwse bedrijven in 2024 was 8,5 Mton en daarmee 3% hoger dan in 2023. In 1990 bedroeg de uitstoot 9,9 Mton zodat nog een reductie van	Bedrijven rapporteren hun jaarlijkse emissies, waaronder CO2 via de milieujaarverslagen (e-MJV). De data van 2025 is op het moment van rapporteren nog niet beschikbaar.	Reductie CO2-uitstoot bij bedrijven door procesmatige en energiebesparende maatregelen. CO2 uitstoot bij bedrijven in Zeeland is met

			minimaal 4 Mton nodig is om het doel te halen.		55% afgenomen in 2030 ten opzichte van 1990.
De RUD Zeeland is robuust.	Het oordeel van de visitatiecommissie over de robuustheid van de RUD Zeeland.	In 2023 is gewerkt aan het opstellen van een plan van aanpak voor het robuust maken van de RUD Zeeland.	De staatssecretaris heeft ingestemd met het plan van aanpak. In 2024 is gestart met de uitvoering. Er is door de deelnemers budget beschikbaar gesteld om in 2025 het plan verder te kunnen uitvoeren.	Benodigd budget voor uitvoering plan van aanpak is voor 2026 beschikbaar gesteld. Dit is voor lenW nog een belangrijk punt van zorg: structurele financiering.	De RUD Zeeland is per 1 april 2026 robuust, overeenkomstig een positief rapport van de visitatiecommissie.

* Cijfers zijn juli 2026 bekend.

Gedetailleerde informatie over voortgang is terug te vinden in de monitoringsrapportage van het milieuprogramma.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Wat mag het kosten?	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
Lasten				
020105 Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	376	179	121	57
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	13.963	15.266	14.372	894
020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	4.326	4.964	3.575	1.389
020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans	942	1.716	1.226	490
020109 Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies	4.324	1.089	566	523
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	2.065	385	378	7
029999 Ambtelijke inzet	2.731	2.831	2.831	0
Totaal Lasten	28.727	26.430	23.070	3.360
Baten				
020105 Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	24	24	7	17
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	1.327	1.633	1.373	260
020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	260	444	425	19
020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans	0	0	62	-62
020109 Ruimtelijke kwaliteit:	2.282	161	167	-6

Wat mag het kosten?	Begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Rekening 2025	Restant
omgevingsvisie en verordening, advies				
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	400	210	205	5
029999 Ambtelijke inzet	0	0	0	0
Totaal Baten	4.292	2.472	2.239	233
Totaal gerealiseerde baten en lasten	-24.434	-23.958	-20.831	-3.127
Onttrekkingen				
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	0	0	0	0
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-11.295	-16.009	-16.009	0
Totaal Onttrekkingen	-11.295	-16.009	-16.009	0
Toevoegingen				
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	0	5.258	5.553	-295
Totaal gerealiseerde reserves	11.295	10.752	10.456	295
Totaal gerealiseerd	-13.139	-13.206	-10.374	-2.832